

GIỚI THIỆU TỔNG QUAN CỦA DỰ ÁN

Xây dựng chương trình đào tạo Quản trị Kinh doanh Du lịch và Khách sạn – Theo dự án Giáo dục đại học Việt Nam – Hà Lan (PROFED)

1. CÁC CĂN CỨ XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH

1.1 Các căn cứ pháp lý

Chương trình đào tạo xây dựng tại Khoa Du lịch và Khách sạn, Đại học Kinh tế Quốc dân theo hướng đẩy mạnh định hướng hướng nghiệp, tiếp cận yêu cầu trực tiếp của xã hội nằm trong chủ trương chung của Nhà nước, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trường Đại học Kinh tế Quốc dân về đổi mới giáo dục Đại học Việt nam trong giai đoạn mới. Cụ thể là:

- Nghị Quyết số 14/2005/NQ_CP ngày 2 tháng 11 năm 2005 của Chính phủ về đổi mới cơ bản và toàn diện giáo dục đại học Việt Nam giai đoạn 2006-2020, đẩy mạnh tính hướng nghiệp thực hành đáp ứng nhu cầu của xã hội.
- Công văn số 1421/CP-QHQT ngày 30 tháng 09 năm 2004 của Chính phủ và theo công văn số 7662/BGD&ĐT- HTQT ngày 30 tháng 08 năm 2005 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc triển khai dự án Giáo dục đại học Việt Nam-Hà lan theo hướng tăng cường năng lực hướng nghiệp thực hành (*“Project of Institutional strengthening for selected Vietnamese Universities in Profession –Oriented Higher Education”*), trong đó Khoa Du lịch và khách sạn Đại học Kinh tế quốc dân là một thành viên tham gia.
- Chiến lược phát triển Trường Đại học Kinh tế quốc dân giai đoạn 2006-2020 và kế hoạch 5 năm 2006-2010 với mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực có phẩm chất đạo đức, có sức khỏe, có trình độ cao, *có kỹ năng đáp ứng các nhu cầu của thị trường lao động*; đào tạo đa ngành, đa lĩnh vực lấy kinh tế, quản lý và quản trị kinh doanh làm nền tảng; *lấy nghiên cứu và đào tạo học thuật làm định hướng phát triển cùng với đào tạo nghề nghiệp ứng dụng đáp ứng các nhu cầu xã hội.*

1.2. Thực trạng đào tạo chuyên ngành Du lịch và Khách sạn nói chung và tại Trường Đại học Kinh tế Quốc dân nói riêng

Theo kết quả điều tra 250 tổ chức quản lý du lịch, doanh nghiệp kinh doanh lữ hành và khách sạn trên cả nước do Khoa Du lịch và Khách sạn, Trường Đại học Kinh tế Quốc dân tiến hành trong khuôn khổ Dự án, một số kết luận chính về năng lực của sinh viên tốt nghiệp các ngành du lịch, khách sạn các trường đại học nói chung và Trường Đại học Kinh tế Quốc dân nói riêng là: (1) sinh viên ra trường không nắm bắt được ngay công việc và đòi hỏi thời

gian dài để đào tạo lại tại cơ sở, đặc biệt là những công ty, khách sạn lớn; (2) sinh viên thiếu các kỹ năng nghiệp vụ cơ bản của từng bộ phận trong doanh nghiệp; (3) doanh nghiệp rất khó bố trí công việc cho sinh viên đại học du lịch mới ra trường kể cả công việc tác nghiệp cụ thể cũng như công việc quản lý vì sinh viên thiếu kiến thức thực hành tại từng bộ phận

Kết quả điều tra khẳng định sự cần thiết phải có một chương trình đào tạo mới mang tính hướng nghiệp cao hơn, đảm bảo nhu cầu trực tiếp của người tuyển dụng. Chương trình mới cũng cần phát huy những điểm mạnh hiện có của sinh viên Trường Đại học Kinh tế Quốc dân về kiến thức kinh tế và tư duy tổng hợp, đảm bảo sự phát triển lâu dài, hướng tới mục tiêu đào tạo người quản trị kinh doanh.

1.3. Các nguồn lực và tư vấn

Về nguồn lực con người, đội ngũ giáo viên của Khoa đã được đào tạo cơ bản ở trình độ tiến sĩ, thạc sĩ ở trong và ngoài nước và có nhiều năm kinh nghiệm nghiên cứu, giảng dạy về du lịch và khách sạn, đủ sức tiếp nhận và phát triển những cách tiếp cận tiên tiến của thế giới về đào tạo. Tuy vậy, số lượng giáo viên trong Khoa còn hạn chế và còn thiếu mảng đào tạo các kỹ năng nghề nghiệp cụ thể. Điều này đòi hỏi quá trình xây dựng và áp dụng chương trình mới cần có lộ trình.

Về nội dung, phương pháp và kỹ thuật, tư vấn của các trường đại học ở Hà Lan, theo khuôn khổ Dự án. Một đối tác là một trường đại học ở Hà Lan đã được lựa chọn để tư vấn trực tiếp cho Khoa. Quá trình tư vấn cũng là quá trình chuyển giao kiến thức và công nghệ thiết kế chương trình và giảng dạy của Khoa.

Đặc thù hướng nghiệp của ngành du lịch và khách sạn đòi hỏi trang thiết bị, cơ sở vật chất kỹ thuật, đặc biệt là hệ thống các phòng nghỉ và nhà hàng để thực tập (khách sạn trường). Cơ sở vật chất kỹ thuật đã được Nhà trường và đặc biệt là Dự án cam kết tài trợ. Đây là điều kiện cơ bản cho việc thực hiện Dự án.

2. NGUYÊN TẮC, PHƯƠNG PHÁP VÀ QUY TRÌNH XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH

2.1. Nguyên tắc xây dựng chương trình

Chương trình đào tạo mới được xây dựng trên những nguyên tắc cơ bản sau:

- Đảm bảo đáp ứng tốt nhất nhu cầu xã hội và người tuyển dụng.
- Đảm bảo những nguyên tắc và yêu cầu cơ bản trong xây dựng chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo và Trường Đại học Kinh tế Quốc dân.
- Đảm bảo kế thừa những điểm mạnh của Khoa Du lịch và Khách sạn và Trường Đại học Kinh tế Quốc dân trong đào tạo du lịch.
- Đảm bảo khả năng thực hiện chương trình với nguồn lực hiện tại và hướng tới cải tiến chương trình thường xuyên trong tương lai.

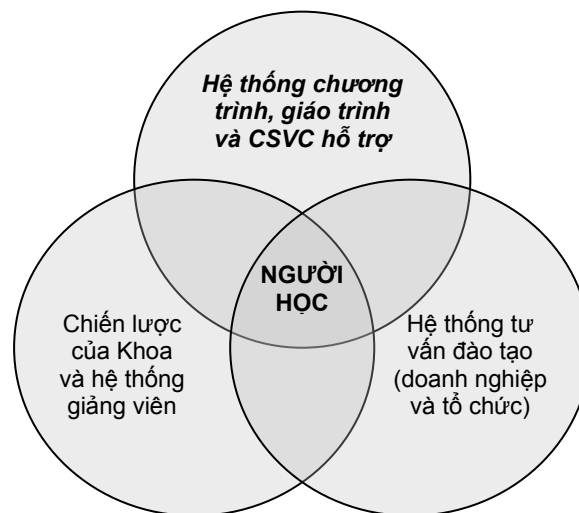
2.2. Phương pháp tiếp cận

Lấy người học làm trung tâm và nhu cầu của xã hội (nhu cầu người tuyển dụng) làm định hướng, chương trình mới được xây dựng dựa trên sự tương tác với giảng viên, hệ thống tư vấn (World of Work-WoW). Thành viên của WoW là đại diện giới tuyển dụng bao gồm các doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức trong du lịch. Ba yêu cầu cụ thể của WoW đối với sinh viên tốt nghiệp ra trường cần quan tâm là:

- (1) Xác định được vị trí làm việc và nội dung công việc rõ ràng
- (2) Có đủ kỹ năng để độc lập thực hiện từng công việc cụ thể
- (3) Có tầm nhìn, định hướng và khả năng phát triển lâu dài

Để thỏa mãn các yêu cầu này, chương trình xây dựng theo phương pháp mô-đun, phương pháp đào tạo tiên tiến đang được áp dụng ở nhiều nước Châu Âu. Cụ thể như sau:

- (1) Các yêu cầu công việc (nhóm công việc) cụ thể của WoW được xây dựng thành các mô-đun
- (2) Một mô-đun bao gồm cả phần kiến thức và kỹ năng. Phần kiến thức trả lời câu hỏi làm gì và tại sao làm. Phần kỹ năng hướng tới câu hỏi làm thế nào và tạo khả năng và kỹ năng làm việc độc lập cho người học. Một mô-đun được xây dựng bởi những khối kiến thức của các môn học có liên quan, nhằm cung cấp cho học viên một kiến thức và kỹ năng hoàn chỉnh để thực hiện một công việc cụ thể trong doanh nghiệp và tổ chức.

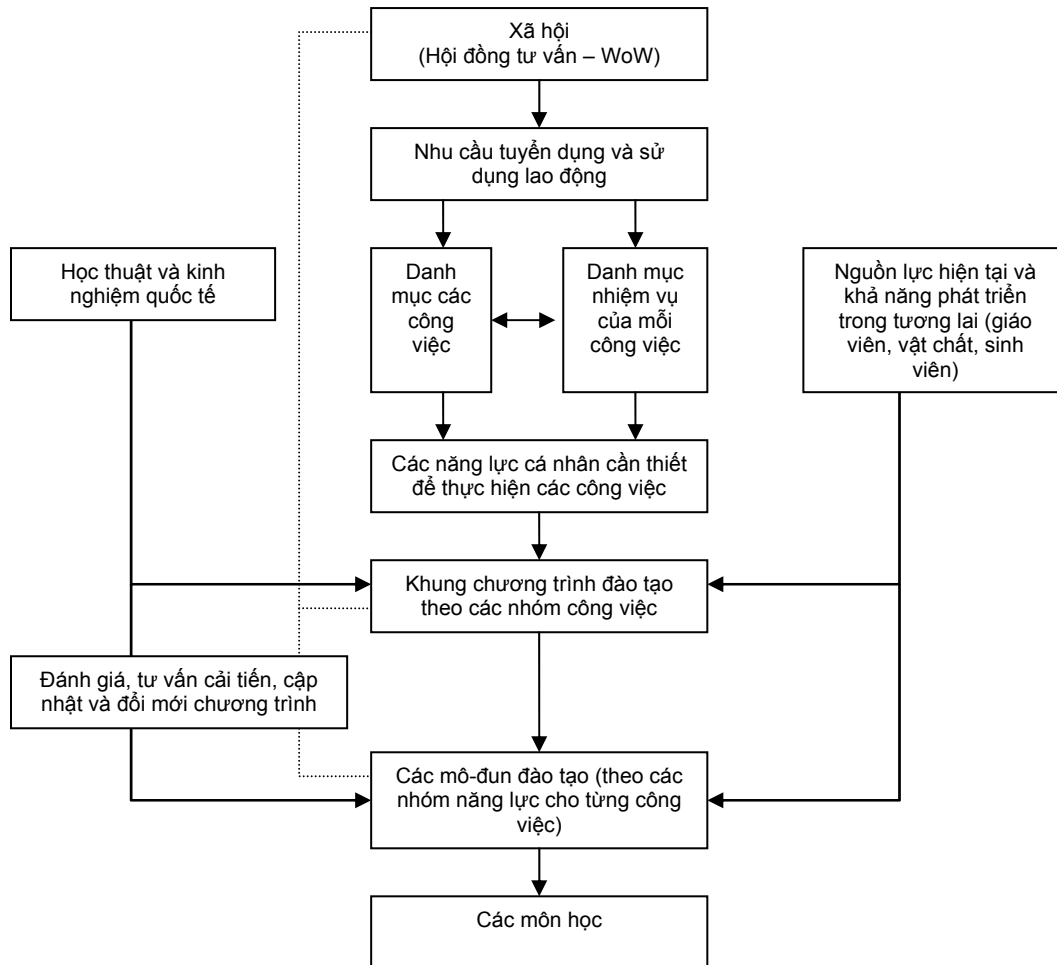

Ngoài ra một căn cứ cần quan tâm nữa là chiến lược và nguồn lực hiện tại của Trường và Khoa (con người, cơ sở vật chất, hệ thống giáo dục). Trong điều kiện hiện tại, chương trình thiết kế theo kiểu mô-đun được bổ sung thêm đặc điểm sau:

- (3) Hệ thống đào tạo theo tín chỉ môn học chứ không phải theo tín chỉ từng mô-đun. Một mô-đun được xây dựng trên cơ sở hợp tác của nhiều môn học. Người điều phối sẽ đóng vai trò trung tâm trong việc thực hiện mô-đun. Nhiệm vụ của người điều phối là: (i) điều hòa nội dung, dung lượng các môn học theo yêu cầu của từng mô-đun; (ii) xây dựng hệ thống thực hành, bài tập tình huống, bài tập theo vấn đề, phương pháp giảng dạy hướng tới việc thực hiện nội dung của từng mô-đun; (iii) phối hợp với các mô-đun khác để đảm bảo tránh trùng lặp nội dung không cần thiết.

2.3. Quy trình xây dựng chương trình

Quy trình xây dựng chương trình đào tạo được thể hiện trong hình vẽ dưới.

Xuất phát điểm là nhu cầu thực tế của xã hội và người tuyển dụng. Với sự hợp tác của Hội đồng tư vấn (WoW) các nhu cầu này được phân tích thành các danh mục công việc và nhiệm vụ cụ thể cho từng công việc, được chuyển tải dưới dạng các năng lực (competences) mà người học cần có để đảm bảo thực hiện công việc. 10 nhóm năng lực và các kỹ năng cần thiết để hình thành các năng lực theo mức độ cụ thể khác nhau đã được xác định. Trên cơ sở các năng lực chương trình đào tạo với tên các mô-đun cụ thể được xây dựng. Nội dung các mô-đun được xây dựng với hệ thống bài giảng, giáo trình, các bài tập, tình huống, các cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ giảng dạy và học tập. Chương trình và các mô-đun cũng được xây dựng căn cứ trên nội dung học thuật, kinh nghiệm quốc tế cũng như nguồn lực hiện tại và khả năng phát triển trong tương lai của Khoa. Chương trình môn học không cố định mà luôn được đánh giá, cập nhật, cải tiến thông qua việc thường xuyên đánh giá lại nhu cầu của xã hội với sự trợ giúp của WoW.

4. NỘI DUNG CHƯƠNG TRÌNH (sẽ tiếp tục được cập nhật)

5. NHỮNG ƯU ĐIỂM CỦA CHƯƠNG TRÌNH

5.1. Chương trình mới xây dựng trên nhu cầu tuyển dụng của thị trường lao động trong và ngoài nước thông qua việc điều tra thị trường lao động trong và ngoài nước.

Nhu cầu của thị trường là căn cứ để xây dựng và đổi mới thường xuyên chương trình. Khoa đã xây dựng một hệ thống liên kết với các tổ chức tuyển dụng sinh viên để thành lập một hội đồng tư vấn (WoW) mà các thành viên là các nhà tuyển dụng trong ngành du lịch và khách sạn để thường xuyên tư vấn xây dựng chương trình giảng dạy.

5.2. Về nội dung, chương trình được xây dựng theo mô-đun, trang bị cho sinh viên kiến thức và kỹ năng hoàn chỉnh về từng mảng công việc

Đặc điểm nổi trội của chương trình là cung cấp những khối kiến thức và kỹ năng hoàn chỉnh cho từng công việc. Các khối kiến thức này dựa trên nhu cầu thực tế của xã hội và người tuyển dụng lao động. Mục tiêu của phương pháp này là đào tạo sinh viên có khả năng đáp ứng được ngay yêu cầu của người sử dụng lao động khi ra trường. Bên cạnh đó, chương trình cũng đảm bảo việc phát triển lâu dài của sinh viên, hướng tới các kỹ năng quản trị trong lâu dài.

5.3. Chương trình mới được xây dựng có hệ thống, theo phương pháp hiện đại của thế giới và phù hợp với điều kiện cụ thể của Việt Nam

Chương trình được xây dựng có sự tham gia tư vấn của giới tuyển dụng cùng với các chuyên gia giáo dục trong và ngoài nước (chuyên gia Hà Lan) ngay từ đầu. Cách tiếp cận xây dựng chương trình tiên tiến, từ nhu cầu tới danh mục nghề nghiệp và năng lực, kiến thức, kỹ năng và thái độ, làm cơ sở thiết kế chương trình được áp dụng. Quá trình xây dựng chương trình theo từng bước, đảm bảo tính lô-gíc, có cơ sở và căn cứ khoa học và thường xuyên được đánh giá thông qua hội thảo và tư vấn của chuyên gia. Trong chương trình, môn học ngoại ngữ được tăng cường đáng kể nhằm đảm bảo khả năng làm việc của sinh viên.

5.4. Phương pháp giảng dạy lấy người học làm trung tâm, sử dụng phương pháp đánh giá linh hoạt theo đặc thù môn học, áp dụng nhiều tình huống thực tế vào giảng dạy

Chương trình mới yêu cầu giáo viên áp dụng phương pháp giảng dạy các tình huống mô phỏng vấn đề hàng ngày mà các vị trí công việc hay gặp phải (các kỹ năng kiến thức được truyền đạt theo phương pháp giảng dạy theo vấn đề thực tế-Problem Based Learning Teaching Method, theo tình huống thực tế-case studies..). Các kiến thức, kỹ năng và kỹ thuật quản lý được phân tích và nhóm vào thành ba mức độ quản lý khác nhau bao gồm kỹ năng quản trị tác nghiệp (operational management), quản lý giám sát (supervisory management), kỹ năng quản lý cấp cao (senior management). Phương pháp giảng dạy này buộc người học phải chủ động và sáng tạo trong việc học tập, tự tìm tòi, nghiên cứu giáo trình lí thuyết và rèn luyện kỹ năng thực tế.

5.5. Chương trình mới cải tiến việc thực tập, kiến tập, tập trung rèn luyện kỹ năng

Thực tập được dàn trải nhiều đợt trong suốt thời gian học thay vì tập trung 4 tháng tại một cơ sở vào năm thứ tư như hiện nay. Bên cạnh đó, trong quá trình học sinh viên thường xuyên được thực tập nghề nghiệp từ thấp đến cao các chức danh quản lý trong cơ sở nhà hàng, khách sạn của trường. Sinh viên các năm khác nhau sẽ thực hành các công việc ở các cấp khác nhau từ vận hành hàng ngày, giám sát tới quản lý. Cách làm này giúp trang bị cho sinh viên kỹ năng và kiến thức đáp ứng hầu hết yêu cầu mà thị trường lao động đòi hỏi và các doanh nghiệp ít khi phải đào tạo lại những kỹ năng và kiến thức mà thực tế doanh nghiệp yêu cầu.

6. NHỮNG ĐIỀU KIỆN THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH

6.1. Nguồn lực về vật chất

Các yếu tố vật chất cần thiết cho việc xây dựng và thực hiện chương trình mới liên quan tới hệ thống giáo trình, tài liệu tham khảo. Bên cạnh đó, cơ sở vật chất kỹ thuật đào tạo và thực hành cũng là một điều kiện không thể thiếu để thực hiện chương trình này. Cụ thể là:

- Phòng trang bị những phương tiện giảng dạy hiện đại cho phép thực hiện các phương pháp giảng dạy mới (các phương tiện nghe nhìn, bàn ghế hợp lý để có thể bố trí lớp học theo nhóm, máy tính, máy chiếu, máy ghi video ...)
- Cơ sở để giảng dạy và cho sinh viên thực hành (bàn ghế, các dụng cụ khách sạn, khách sạn, nhà khách mô phỏng).

Phần lớn các điều kiện về vật chất đã được Trường và Dự án cam kết hỗ trợ để thực hiện. Nhiều cơ sở vật chất kỹ thuật đã và đang được xây dựng.

6.2. Nguồn lực về con người

Để đáp ứng yêu cầu đào tạo theo chương trình mới, đào tạo giáo viên là một việc làm cấp thiết. Đào tạo có thể thông qua hai hình thức tự đào tạo và đào tạo theo khóa học theo nội dung của chương trình mới. Các hoạt động này đang được tiến hành tại Khoa.

6.3. Nguồn lực về hợp tác

Do chương trình học không chỉ bó gọn trong nội dung giảng dạy của một khoa, việc hợp tác với các khoa khác trong trường và với các doanh nghiệp/tổ chức đối tác bên ngoài là cần thiết.

- Trong trường: cần có sự hợp tác giữa các khoa để cùng chia sẻ nội dung đào tạo. Các môn cơ bản về kinh tế cũng như phần kiến thức cơ sở về kinh doanh trong các môn học chuyên ngành du lịch cần có sự giúp đỡ của các khoa khác trong trường. Việc này cần có sự hỗ trợ của Ban Giám hiệu, Hội đồng Khoa học và các Khoa có liên quan.
- Ngoài trường: cần có sự hợp tác với các doanh nghiệp để hỗ trợ công tác đào tạo như cho sinh viên đi thực tập, thực tế, thực hiện các bài tập tình huống. Đặc biệt sự hợp tác của WoW (hiện đã được xây dựng) đóng một vai trò rất quan trọng trong việc phát triển, đánh giá, cập nhật và cải tiến chương trình đào tạo.